

Inicjatywa Lokalna

JAK ANGAŻOWAĆ MIESZKAŃCÓW DO DZIAŁANIA?

Aby działać skutecznie warto działanie oprzeć na współpracy, wyodrębnić wśród członków lokalnej społeczności tzw. grupę roboczą, grupę działania która będzie czuwała nad realizacją działań i będzie ich motorem napędowym. W grupie działa się efektywniej i skuteczniej, po prostu można więcej!

Grupa Robocza/Działania oparta jest na sprawdzonym w krajach Europy Zachodniej modelu grup roboczych czy „komórek planowania”. Z założenia jest reprezentatywna dla danego wycinka społeczeństwa i wykorzystywana jest jako element partycypacyjnego procesu decyzyjnego. W przypadku działań dla społeczności lokalnej grupa może składać się z osób bezpośrednio zainteresowanych rozwiązaniem danego problemu, ale również takich, które mogą pośrednio na to rozwiązanie wpłynąć. Dlatego niezbędnym elementem określenia członków/członkiń grupy roboczej powinna być analiza interesariuszy postrzeganego przez inicjatorów rozwiązania problemu. Na wszystkich etapach budowania, kształtowania grupy ważne są cztery elementy:

- świadomość celu i wartości
- poczucie wpływu
- poczucie kompetencji
- poczucie docenienia

NABÓR DO GRUPY

Nabór jest ogłaszany w trakcie I debaty publicznej lub spotkania osób potencjalnie związanych z definiowanym problemem. Do przeprowadzenia efektywnej rekrutacji wykorzystuje się podobne kanały informacji jak w przypadku zaproszeń na spotkania publiczne. Zebrane formularze zgłoszeniowe dzielone są na kilka zbiorów w zależności od wieku, płci, zawodu. Z każdej z grup zostają losowo wybrane osoby, w taki sposób, aby ostatecznie zebrać maksymalnie 20 osób w różnym wieku, z zachowaniem parytetu płci. Istotne, aby w składzie grupy roboczej znaleźli się przedstawiciele władz lokalnych czy zarządcy terenu –osoby decyzyjne, często z głosem eksperckim. Z uwagi na specyfikę pracy należy motywować członków grupy roboczej, aby uczestniczyli w większości spotkań. Doświadczenia pokazują, że nieobecności nawet pojedynczych osób wpływają na spowolnienie tempa pracy. Nie jest możliwe dołączenie do grupy roboczej w trakcie jej pracy. Grupy działania powstają w sposób: zamierzony lub spontaniczny, z inicjatywy jednej osoby lub grupy inicjatywnej, dla zaspokojenia potrzeby społecznej/rozwiązania konkretnego problemu.

Cechy charakterystyczne grup działania:

- dobrowolność przynależności,
- równość członków/członkiń,

Inicjatywa Lokalna

- wspólny problem,
- więzi emocjonalne nie muszą się pojawić, chociaż w przypadku grup nastawionych na dłuższą perspektywę działania, np. stowarzyszeń zawiązujących się, by realizować jakąś misję takie więzi mogą się pojawić,
- wspólne działania podejmowane są dla wspólnego dobra.

Po zrealizowaniu działania grupy rozpadają się. Ludzie angażują się w działania jeśli dostrzegają w nich realną szansę na rozwiązanie problemu, który ich dotyczy. Dzieje się tak wtedy, gdy np. przejeżdżające przez miasto tiry są zagrożeniem dla ich bezpieczeństwa i spokoju lub gdy mieszkańcy nie mają drogi dojazdu do swoich domów. Im problem jest dotkliwszy i im większa część społeczności go dostrzega, tym silniejszy jest pęd do wspólnego szukania rozwiązań.

Zdiagnozowanie tego problemu oraz uświadomienie go mieszkańcom jest punktem wyjścia do wspólnego działania. **Świadomość celu** jest pierwszym ważnym elementem zaangażowania mieszkańców w działania na rzecz wspólnego dobra. Dlatego też, podczas rekrutacji staramy się wstępnie zdiagnozować problem, z zastrzeżeniem, by nie przywiązywać się do niego i założyć, że po spotkaniach w gronie większej grupy ulegnie on zmianie. **Mieszkańcy już na pierwszym spotkaniu muszą mieć poczucie wpływu na określenie ich własnych problemów i potrzeb.** Wspólne zdefiniowanie problemu/celu jest pierwszym krokiem włączającym mieszkańców we wspólne działania. Zbuduje to **świadomość i poczucie wpływu**, które jest również niezbędnym czynnikiem ich zaangażowania. Pamiętajmy o tym, że problem, który wstępnie zdiagnozujemy jest jedynie punktem wyjścia dla zawiązywanej grupy. Musimy dać możliwość wszystkim jej członkom/członkiniom udziału w określaniu i nazywaniu problemu (moderowanie i prowadzenie spotkania). Zwiększy to szanse na zaangażowanie się uczestników pierwszego spotkania w działania. W trakcie spotkań grupy może okazać się, że pojawi się nowy problem, lub zmieni się jego obraz. Słuchajmy ludzi, dajmy im się wypowiedzieć, uwzględniamy ich opinie.

Aby osiągnąć pożądaną efekt, problem warto przedstawić jako:

- ważny (odczuwalny i odbierany jako uciążliwy) dla mieszkańców,
- stanowiący dobrą okazję do wyrażenia czytelnych, jasnych postulatów wobec władz lub zadań dla grupy
- możliwy do rozwiązania bez znacznych nakładów finansowych i zmian prawnych,
- stwarzający pole do współdziałania jak najszerszej grupy mieszkańców,
- rozwiązywalny

Inicjatywa Lokalna

JAK STWORZYĆ GRUPĘ ROBOCZĄ?

Budując grupę roboczą dobrze jest mieć wcześniej informacje na temat problemu, który chcemy rozwiązać. Trzeba określić co jest problemem, kogo on dotyczy, jak się objawia. Aby trafnie go zdiagnozować i zdefiniować można posłużyć się takimi narzędziami jak badania (ankiety, wywiady, badanie opinii, obserwacje, fotografie,) oraz na etapie analizy np. poprzez „drzewo problemów”. Już na etapie badań nawiązujemy relacje, rozmawiamy z ludźmi na temat problemów, sygnalizujemy społeczności, że coś zaczyna się dziać, wywołujemy zainteresowanie, szukamy sojuszników naszych działań. Możemy to robić lub w przestrzeni realnej- publicznej lub wirtualnej- na portalach społecznościowych.

ZAWIĄZANIE SIĘ GRUPY ROBOCZEJ:

By doprowadzić do zawiązania się grupy trzeba zorganizować spotkanie. Pierwsze spotkanie powinno zakończyć się **deklaracją współpracy** (podpisanie takiej deklaracji przez uczestników i uczestniczki spotkania zwiększa szansę zaangażowania się w przyszłości w działania), zawiązaniem się grupy i zaplanowaniem dalszych działań. Pierwsze spotkanie jest to kluczowym momentem w zawiązywaniu się grupy działania. Dlatego warto dokładnie wcześniej zastanowić się i przygotować jego plan. Człowiek dokonując wyboru grupy najczęściej rozpatruje to w kategoriach zysków i strat, jakie uczestnictwo w grupie może mu przynieść. Bilans jest uzależniony od oczekiwanych zysków oraz przewidywanych kosztów, jakie należy ponieść przystępując do danej grupy- czas, energia, poświęcane na jej rzecz zasoby. Różne natomiast mogą być dla ludzi korzyści: miłość, status, pieniądze, informacje, dobra lub usługi. Warto to wiedzieć i pokazywać ludziom korzyści jakie mogą odnieść

w związku z przynależnością do grupy. Na etapie związywania się grupy należy uwzględnić poczucie wpływu członków i członkiń grupy, poczucie kompetencji (potrafię się zaangażować, mam możliwości realnego wpływu i działania).

ETAP REALIZACJI ZADANIA,

podczas którego jej członkowie/członkinie: Ustalają plan działania (z określeniem terminu realizacji), określają zadania jakie należy wykonać, by rozwiązać dany problem, w razie konieczności ustalają/pozyskują narzędzia niezbędne do wykonania założonego planu, Wyznaczają osoby odpowiedzialne za ich wykonanie, Przystępują do wykonania zaplanowanych działań. Konieczne jest wypracowanie zasad i norm pracy grupy oraz zasad odpowiedzialności za podejmowane działania.

Inicjatywa Lokalna

Wspólna praca trwa aż do momentu osiągnięcia wyznaczonego celu. Po zrealizowaniu założonego planu grupa przestaje istnieć, ponieważ wykonała zadanie, dla którego została powołana.

Jeśli członkowie/członkinie grupy dobrze się ze sobą czuli, współpraca przyniosła im satysfakcję można wykorzystać ich potencjał i zaangażowanie w dalszych działaniach.

Warunki, które stanowią o grupie:

- Między osobami istnieje **bezpośrednia interakcja** (należy zadbać o poznanie się uczestników/uczestniczek, powiedzenie o sobie kilku zdań, określenie swojej roli i funkcji w grupie). Interakcje pobudzają aktywność w grupie, pomagają grupie w osiągnięciu celu.
- Członkowie grupy posiadają **wspólny cel** (cel powinien być prosty, jasny, osiągalny w założonym terminie, powinien odpowiadać na zdiagnozowany problem). Aby go osiągnąć grupa podejmuje określone działania. Im bardziej jasny cel tym bardziej zwiąże on członków/członkinie grupy.
- Istnieją **normy w grupie**. Normy przyczyniają się do osiągnięcia celu, utrzymują grupę, ich brak powoduje jej rozpad. Na pierwszych spotkaniach należy zadbać o to, by wszyscy członkowie/członkinie grupy wypracowali wspólne dla wszystkich normy i zasady pracy. Normy mogą dotyczyć wartości, takich jak równość wszystkich członków/członkiń w grupie, dobrowolność, zaangażowanie, szacunek dla drugiego człowieka i jego odrębności. Ważne są również przez wszystkich przyjęte zasady działania dotyczące: organizacji działania (spotkania, czas, miejsce, skupienie się na konkretach, mówienie we własnym imieniu), zaangażowania (możliwy podział na role i zadania, oczekiwany poziom aktywności, różnicowanie zadań i oczekiwań- poczucie kompetencji) i współpracy (formy komunikowania się, nie tylko podczas spotkań, ale również z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi komunikacji, np. Internet, FB).
- w grupie istnieje **struktura grupowa i jasny podział zadań i odpowiedzialności**. Pamiętajmy o tym, że każdy członek/członkini grupy powinni mieć w niej swoje miejsce, rolę, zdanie. Wtedy zaangażuje się w działania i nie będzie stwarzał sytuacji konfliktowych. Struktura grupy powinna odzwierciedlać specyfikę i rodzaj działania.
- **Grupa pracuje w dwóch aspektach: treści** (fakty, opinie, propozycje, materiał) oraz **procesu** (odczucia, nastawienia, relacje interpersonalne, emocje, niezgodności). Choć w przypadku grup zadaniowych/roboczych proces ma mniejszy wpływ, jednak warto o tym wiedzieć, bo czasami ten podwójny aspekt pracy grup może Wam bardzo ułatwić realizację działań (integracja, sympatia osób w grupie), czasami jednak utrudnić (konflikty, opór, blokowanie działań). W trakcie prac grupy zwracajcie uwagę na aspekty procesu takie jak: relacje między poszczególnymi osobami, kto najczęściej mówi, kto milczy, kto z kim rozmawia, kto przewodzi, kto się podporządkowuje, w jaki sposób poszczególne osoby wykorzystują swój wpływ na grupę, współzawodnictwo, czy każdy ma możliwość wypowiedzenia się. Jeśli zadbacie również o tę stronę pracy z grupą działanie grupy będzie efektywniejsze i wszystkim przyniesie więcej satysfakcji.

Inicjatywa Lokalna

Opracowanie: Centrum Promocji i Rozwoju Inicjatyw Obywatelskich OPUS, www.opus.org.pl na podstawie materiałów Stowarzyszenia CAL